

26.07.2022

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2021/1079
Toplantı Tarihi/Sayısı : 28.6.2022/179
Karar Numarası : 2022/431
Başvuran : A. K.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Ankara Valiliği (Ankara İl Emniyet Müdürlüğü)
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; başvuranın kolluk kuvvetleri tarafından etnik köken temelinde ayrımcı muameleye maruz bırakıldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran dilekçesinde özetle; ... Otel işletmecisi tarafından tehdit edildiğini, Anafartalar Şehit Kamil ARSLAN Polis Merkezi Amirliğini arayarak durumu bildirdiğini, olay yerine iki polisin geldiğini ve kendisine nereli olduğunu sorduklarını, Vanlı olduğunu belirtmesi üzerine polislerin aşağılayıcı söylemlerde bulunduğunu ve etnik köken temelinde ayrımcılığa maruz bırakıldığını iddia etmektedir.

3. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 18'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca muhataptan 25/01/2022 tarihinde başvuranın iddialarıyla ilgili olarak yazılı görüş talep edilmiştir. Muhatap, yazılı görüşünü 18/02/2022 tarihinde Kurumumuza iletmıştır. Alınan yazılı görüşte muhatap:

a. Anafartalar Şehit Kamil ARSLAN Polis Merkezi Amirliği arşiv araştırmasında başvuranın aynı konu ile ilgili birden fazla kez CİMER'e başvuruda bulunduğunu, 6713 sayılı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması Hakkında Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik uyarınca iddialarla ilgili araştırma ve inceleme süreci başlatıldığını,

b. Başvuranın Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunda yetiştiğini ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu kapsamında atama beklediğini, gidecek yeri olmadığı için Gençlerin Sosyal Yönden Desteklenmesi Projesi kapsamında ... Otel'de kaldığını,

c. CİMER başvurularına istinaden şikâyetçi olup olmadığı bilgisini almak için başvuranın arandığını, başvuranın Van ilinde olduğunu ve polis merkezine gelemeyeceğini beyan ettiğini,

d. Olayın açıklığa kavuşturulması için ... Otel işletmecisinin ifadesinin alındığını, söz konusu ifadede başvuranın otelde konakladığı, gerek kendisiyle gerek müşterilerle konuşmasında terör örgütünü öven açıklamalarda bulunduğu, bu durumla ilgili işletmecinin kendisinin de CİMER'e başvuruda bulunduğu, 31/10/2021 tarihinde başvuranın odasına yemek servis etmek için oda numarasından ve cep numarasından aradığı, başvuranın cevap vermemesi üzerine odasının kapısını çaldığı, başvuranın odada telefon ile konuşma sesini duyduğu ve bu sebeple bir sorun olmadığı düşünerek işlerini yapmaya devam ettiği, başvuranın odasına zorla girmeye çalışanlar olduğu şikâyeti üzerine iki polisin geldiği, polislerin

başvurana nereli olduğunu sormadıkları, böyle bir mevzunun geçmediği, polislerin başvurana temasının dahi olmadığı ve hatta başvuranın polisler karşısındaki uygunsuz konuştuğu, başvuranın şikâyetinin olmadığını beyan etmesi üzerine polislerin otelden ayrıldığı, ertesi gün işletmecinin kendisinin Ankara Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına giderek başvuranın terör yanlısı ifadeleri hakkında dilekçe verdiği ve aynı gün başvuranın kendi isteği ile otelden ayrıldığı beyanlarında bulunduğunu,

e. Devam eden inceleme sürecinde ... Otel'in kamera kayıtlarının bir haftalık kayıt kapasitesi olduğu için olay gününe ilişkin görüntülerin temin edilemediğini, olay günü polisler tarafından tanzim edilen tutanak ve otel işletmecisinin beyanları üzerine polislerin herhangi bir kusurları olmadığını ve suçlamaların soyut iddiadan ibaret olduğu kanaatine varıldığını bildirmiştir.

4. 6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca muhataptan alınan cevap başvurana gönderilerek yazılı görüşü talep edilmiştir ancak başvuran, ikametinden ayrılmış olup kendisine telefon ile ulaşılamadığı için güncel adresi tespit edilememiş, bu sebeple başvuranın yazılı görüşü alınamamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasanın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) (Ek fıkra: 7/5/2010- 5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

6. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür."

7. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde Kurumun, "Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" le görevli olduğu düzenlenmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası "Ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmünü haizdir. Bu çerçevede, ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında

bulunan A. K. tarafından yapılan başvuruya ilişkin ön inceleme neticesinde konunun, Kurumumuzca esas incelemesi yapılabilecek bir başvuru olarak değerlendirilebileceği sonucuna varılmıştır.

9. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde özel olarak düzenlenmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)'nin 14'üncü maddesine göre; *“Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.”* Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık, objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır (*AİHM, Willis/Birleşik Krallık B. No:36042/97, 11/06/2002, para. 48; Okpisz/Almanya B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33.*).

10. Anayasa'nın 10'uncu maddesi eşitlik ilkesini güvence altına alırken 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin birinci fıkrası; herkesin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşit olduğunu hükme bağlamış, yine Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrası cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığı yasaklamıştır.

11. Ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinin kanıtlanması ayrımcılık, kendini açık ve kolayca tespit edilebilen bir şekilde göstermediğinden oldukça güçtür. AİHM bu açıdan “makul şüphe bırakmayacak” bir kanıt standardı kabul etmiştir. Mahkemeye göre kanıtlama yeterince güçlü, açık ve birbiriyle uyumlu çıkarsamalardan ya da yeterince çürütülememiş maddi olgulardan oluşabilecektir (*AİHM, Nachova ve Diğerleri/Bulgaristan, B. No: 43577/98, 06/07/2005, para. 147.*). AİHM, bir başvuranın farklı bir muameleyle maruz kaldığını en azından "kanıt başlangıcı" olarak adlandırılabilir bazı kanıtlarla ortaya koyduğu durumda bu farklı muamelenin yapılıp yapılmadığının ya da haklı olup olmadığının ispatlanmasının karşı tarafa ait olacağını belirtmektedir (*AİHM, Chassagnou ve Diğerleri/Fransa B. No: 25088/94, 29/04/1999, para. 91-92.*).

12. Anayasa Mahkemesine göre; ayrımcılık iddiasının ciddiye alınabilmesi için başvuranın kendisiyle benzer durumdaki başka kişilere yapılan muamele ile kendisine yapılan muamele arasında bir farklılığın bulunduğunu ve bu farklılığın meşru bir amaç olmaksızın ırk, renk, cinsiyet, din, dil vb. ayrımcı bir nedene dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerekir (*AYM, Devrim Evin Başvurusu, B. No: 2013/2069, 20/2/2014, para. 34.*).

13. İspat yüküyle ilgili olarak, 6701 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinde de *“Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”* hükmü yer almaktadır. Bu çerçevede Kuruma yapılan başvurularda muhatabın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi için ilk olarak başvuranın iddiasının gerçekliğine dair kuvvetli emareler ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması gerekmektedir.

14. Ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddialar incelenirken ayrımcı bir muameleyle maruz

kalındığını tespit etmek oldukça zordur. İhlalin altında yatan amacın ayrımcılık yapma fikrinden kaynaklanması hâlinde bu amacın eylem ve tavırlara yansımaları her zaman belirgin olmamakta ve bu nedenle farklı muameleyi dahi ortaya koymak güçleşebilmektedir. Dolayısıyla eyleme maruz kalan bireyler açısından anayasal haklarının ayrımcı bir saikle ihlal edildiğini savunmaları ve buna dair yeterli kanıt sunmaları çoğu zaman mümkün olmamaktadır (*AYM, Cevat Sargın ve Diğerleri Başvurusu, B. No: 2015/12766, 7/4/2021, para. 91.*).

15. Diğer taraftan ayrımcı saikle kötü muameleye maruz bırakıldığını iddia eden bireylerin en azından kötü muameleye uğradıklarına ilişkin iddialarının savunulabilir olması gerekmektedir. Bir olayda, eylemde bulunan kişinin saikini ortaya koymak oldukça güç ise de bu kişinin eylemini açıklamak ve buna ilişkin makul delil sunmak nispeten kolaydır. Zira devletin kötü muamele yasağı kapsamındaki şikâyetleri soruşturma yükümlülüğü savunabilir iddianın varlığı hâlinde mevcuttur (*AYM, Cevat Sargın ve Diğerleri Başvurusu, para. 93.*).

16. Bununla birlikte şiddetin kamu görevlileri tarafından ayrımcılık saikiyle gerçekleştirildiğinin belirlenmesi durumunda devletin sorumluluğu gündeme gelecektir. Ayrımcı saikin etkili olduğuna işaret eden olguların mevcudiyeti hâlinde kamu makamlarının bu saiki araştırmada makul çaba gösterme, tarafsız ve nesnel değerlendirmede bulunma ile kanaatlerini gerekçelendirme yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu yükümlülüğün bir sonuç edimi olmayıp elden gelen gayretin gösterilmesi, bir başka ifadeyle yeterli çabanın sergilenmesi yükümlülüğü olduğu vurgulanmalıdır. Ayrımcılık saikinin araştırılmasıyla ilgili bu yükümlülük ilkinden farklı olarak olaya (esasa) değil olay sonrasındaki prosedürlere (usule) ilişkindir (*AYM, Tochukwu Gamaliah Ogu, B. No: 2018/6183, 13/1/2021, para. 197.*).

17. Somut olay kapsamında başvuran, polisler tarafından kendisine aşağılayıcı söylemlerde bulunduğu ve etnik köken temelinde ayrımcı muameleye maruz bırakıldığını ileri sürmüştür. Öncesinde başvuranın aynı konu hakkında CİMER aracılığıyla yaptığı şikâyet üzerine inceleme başlatılarak otel işletmecisinin ifadesi alınmıştır. Otel işletmecisi tarafından verilen ifadede olayın gerçekleştiği gün gelen polisler ile başvuran arasında başvuranın nereli olduğuna ilişkin bir konuşma geçmediği, polislerin başvurana temasının olmadığı aksine başvuranın polislerle karşı uygunsuz konuştuğu ve başvuranın şikâyetinin olmadığını beyan etmesi üzerine polislerin otelden ayrıldığı ifade edilmiştir. 6713 sayılı Kanun kapsamında yapılan inceleme neticesinde olay gününe ilişkin otelin kamera kayıtları bir haftalık kapasiteye sahip olduğu için erişilemediği, olay günü polisler tarafından tutulan tutanak ve otel işletmecisinin ifadesine karşılık başvuran, ayrımcı muameleye maruz bırakıldığını iddia etmekle birlikte başvuru dilekçesine tanık ifadesi, doktor raporu gibi iddialarını ispatlamaya yönelik herhangi bir bilgi ve belge sunmamıştır. Yine Kurum tarafından başvuranın telefonu birden fazla kez aranmasına rağmen kendisine ulaşılamamış, başvuranın güncel adresine ulaşılmadığı için yazılı görüşü alınamamıştır. Dolayısıyla başvuran ayrımcı muameleye maruz kaldığı iddialarını ispatlayacak herhangi bir delil sunma çabasında bulunmamıştır.

18. Tüm bu sebeplerle somut olayda başvuranın 6701 sayılı Kanun'un ispat yüküne ilişkin 21'inci maddesi çerçevesinde etnik köken temelinde kendisine ayrımcılık yapıldığını ileri sürmesine karşılık iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koymadığı

anlaşılmiştir.

V. KARAR

1. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

28.06.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
II. Başkan

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan
(İzinli)

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi
(Raporlu)

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi